

Falešné pesticidy, skutečné problémy: řešení problému nelegálních a padělaných pesticidů na Ukrajině

[unep.org/news-and-stories/story/fake-pesticides-real-problems-addressing-ukraines-illegal-and-counterfeit](https://www.unep.org/news-and-stories/story/fake-pesticides-real-problems-addressing-ukraines-illegal-and-counterfeit)

Ukrajina, přezdívána *chlebník Evropy*, je zemí produkující obilí, která živí lidi na evropských trzích i mimo ně. Jeho úrodné velké pláně se táhnou, kam až oko dohlédne, zvlněné obilí protkané rodinnými *dachami*, z nichž každá má svůj vlastní ovocný a zeleninový záhon. V roce 2018 ukrajinští zemědělci obdělávali celkem 30 milionů hektarů půdy, což je plocha o rozloze přibližně Itálie.

Viačeslav Dzhulai spravuje farmu o rozloze 370 hektarů v centru Čerkas: „Pěstujeme sójové boby a kukuřici, které pak používáme ke krmení dobytka,“ říká.

Úrodné půdy vyžadují zvláštní péči, aby byla zajištěna vysoká produktivita, odolnost vůči škůdcům a chorobám a zachování biologické rozmanitosti půdy. Pesticidy – chemikálie používané v zemědělství k hubení škůdců – patří mezi řadu opatření, která zemědělci přijímají na ochranu svých plodin.

„O půdu se staráme po celý rok,“ říká Dzhulai, „a k ochraně našich plodin používáme pesticidy. Je pro nás velmi důležité používat správnou chemii, proto spolupracujeme pouze s originálními výrobci. Někdy farmy používají nekvalitní pesticidy, což může mít později negativní účinky.“

Watch Video At: <https://youtu.be/M4-fgQRMxaU>

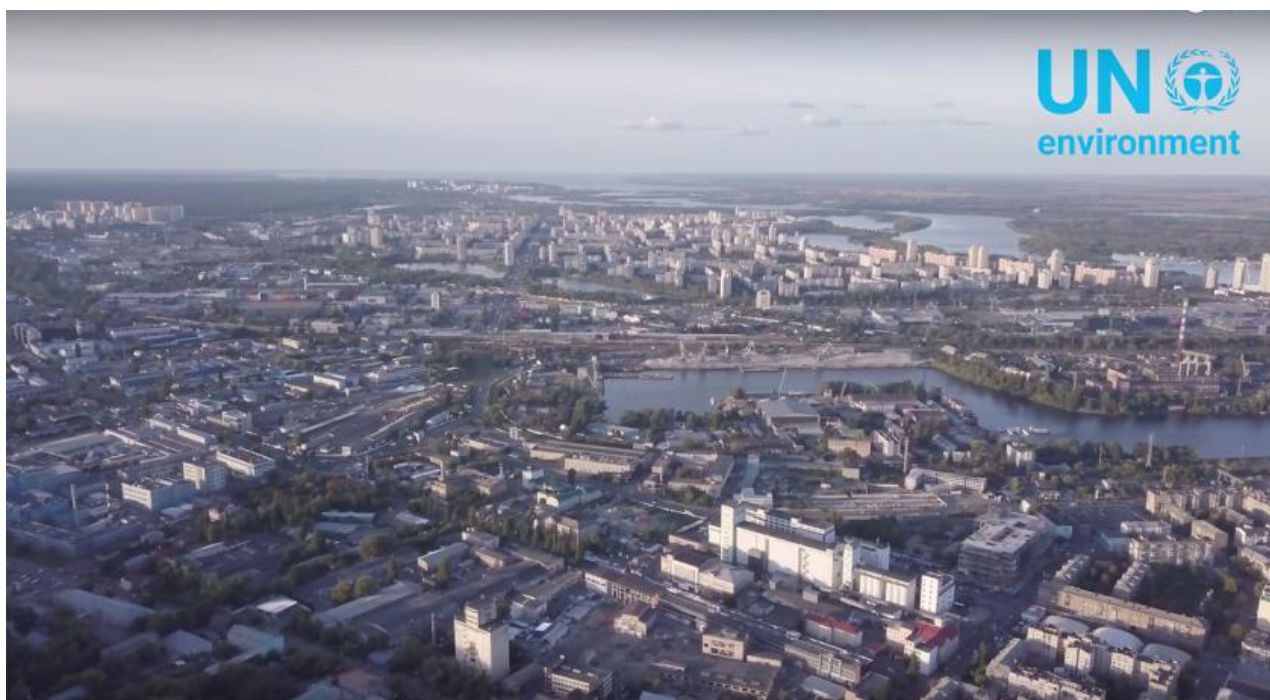
V současné době Ukrajina ročně spotřebuje asi 100 000 tun pesticidů – investice ve výši přibližně 2 miliard USD. Taková velká poptávka nevyhnutelně přitahuje zločince. Nedokonalosti v legislativě, korupce, nedostatek zkušeností v boji proti obratu pesticidů a také celkově obtížná ekonomická situace činí Ukrajinu zranitelnou vůči oběhu nelegálních přípravků na ochranu plodin.

"Existují dva způsoby, jak se nelegální pesticidy dostávají na Ukrajinu: prostřednictvím dovozu a prostřednictvím domácí produkce," říká Mykhailo Malkov, koordinátor rozvojových aktivit Organizace pro výživu a zemědělství na Ukrajině.

Nelegální obchod s chemickými látkami v zemědělství je již nyní velkým přeshraničním problémem, který hrozí, že se bude ještě zvětšovat, protože světová potřeba produkce potravin se bude zvyšovat. Obchodování s padělanými výrobky je nejpalčivějším problémem. S celosvětovým trhem ochrany plodin v hodnotě 60 miliard USD se odhaduje, že padělané pesticidy tvoří až 15 procent tohoto podílu – což je lukrativní byznys pro mezinárodní organizovaný zločin.

Jako velký spotřebitel pesticidů je Ukrajina atraktivní pro zločinecké skupiny. V létě 2018 ukrajinská policie odhalila soukromý podnik zapojený do dovozu a distribuce nezákonných přípravků na ochranu plodin z Číny. Policie zajistila 139 tun chemikálií dovezených bez řádných povolení; jejich původ a složení byly nejasné.

Problém má ale také místní rozměr. Například na Ukrajině neexistují žádná legální zařízení na likvidaci pesticidů. Proto se zabavené padělky, uchovávané ve špatně střežených skladech, často po čase znovu objeví na trhu. K vyřešení tohoto problému ukrajinská vláda nedávno povolila vývoz nepoužitelných nebo padělaných pesticidů do jiných zemí v Evropě k recyklaci. Podobně nádoby s pesticidy nejsou po použití náležitě zlikvidovány a jsou znovu použity k balení padělků.

Odhaduje se, že nezákonné pesticidy tvoří asi 25 procent celkového trhu s pesticidy na Ukrajině. To zahrnuje jak dovážené, tak místně vyráběné padělky. Nezákonné pesticidy jsou pro zemědělce atraktivní, protože jsou levnější a protože si lidé neuvědomují, jak škodlivé mohou být tyto produkty.

Zvyšování povědomí o rizicích nelegálního obchodu s pesticidy a jejich používání v zemědělství je jedním z cílů projektu Zvláštního programu OSN pro životní prostředí na Ukrajině – iniciativy, jejímž cílem je pomoci státům splnit jejich závazky týkající se chemických látek a nakládání s odpady podle Basileje, Rotterdamu, Minamaty a Stockholmské úmluvy a strategický přístup k mezinárodnímu nakládání s chemickými látkami.

Ukrajinský projekt s názvem *Posílení prosazování Rotterdamské úmluvy a budování kapacit pro boj proti nelegálnímu obchodování s chemikáliemi* podporuje spuštění tří „farmářských hlídek“: asistenčních center pro farmáře v regionu Zakarpatska na západní Ukrajině; Oděská oblast; a Kyjevě. Účelem těchto center je informovat zemědělce o nebezpečích nezákonného používání pesticidů a o tom, jak se vyhnout nákupu falešných produktů. Farmářské hlídky také poskytují právní podporu zemědělcům, kteří se stali obětí používání padělaných chemikálií, a slouží jako centra pro sběr informací o nelegálních pesticidech v reálném čase pro úřady a podniky.

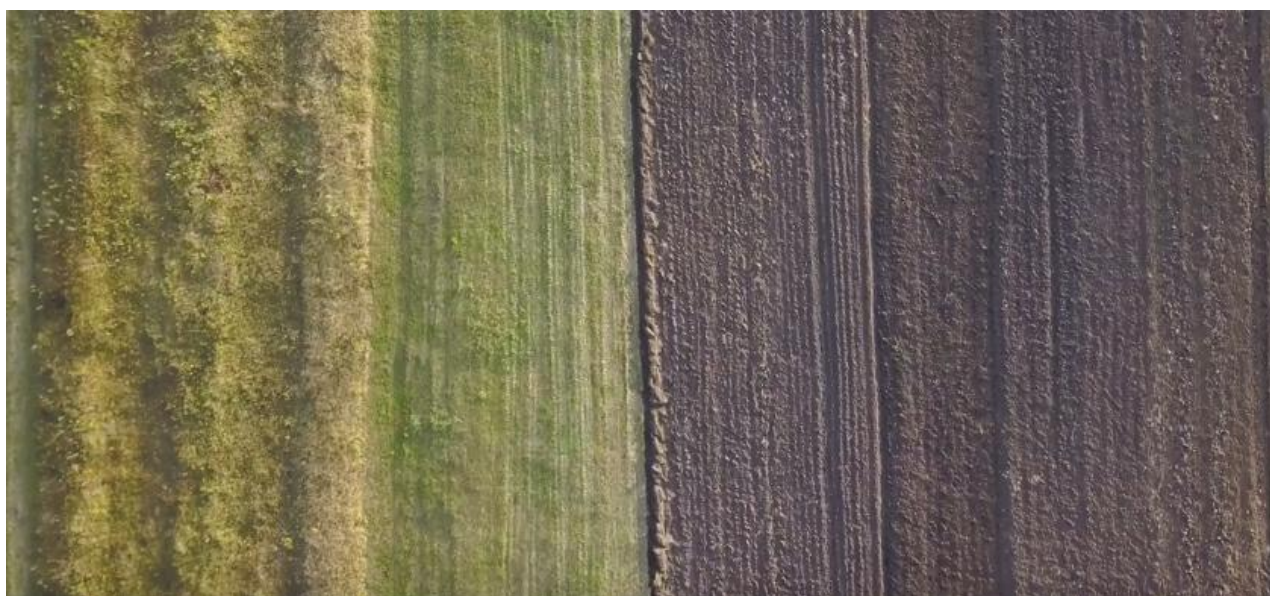
„Velké podniky mají schopnost provádět analýzy, sledovat, co k nim přichází, znát své dodavatele. Mají právní a další služby, které jim umožňují vyřešit problém prodeje nelegálních pesticidů,“ říká hlavní projektová specialista Iarema Hertsyk. „Malí a střední zemědělci možná ani nejsou schopni problém vůbec identifikovat, nebo co je nejdůležitější, neumí bojovat a chránit svá práva. Tak vznikla myšlenka hubů. Na jednu stranu jsme potřebovali spustit kampaň o nákupu správného produktu, na druhou stranu jsme museli akutně pomoci farmářům se chránit,“ dodává Hertsyk.

Škodlivost používání nezákonných pesticidů je komplexní. V nejlepším případě jsou prostě neúčinné v ochraně plodin před škůdci; v nejhorším případě je zničí nebo zkazí. Škody na životním prostředí mohou být ještě větší. „Používání padělaných přípravků na ochranu plodin může způsobit dlouhodobé znečištění půdy,

povrchových a podzemních vod a ohrožit biologickou rozmanitost místních agroekosystémů,“ říká Tamara Kutonová, konzultantka OSN pro životní prostředí na Ukrajině.

Falešné pesticidy také poškozují pověst legálních národních výrobců, protože nejběžnější typ padělaných pesticidů je balen do nádob, které vypadají stejně jako originální a známé přípravky na ochranu rostlin.

Stát také ztrácí: tajný trh s padělanými pesticidy má za následek snížení daňových příjmů pro vládu a poškození reputace jako výrobce i vývozce, když plodiny selžou kvůli aplikaci těchto produktů.

Zvláštní program OSN pro životní prostředí přispívá ke školení specialistů zabývajících se kontrolou obchodu s chemikáliemi na Ukrajině, jako jsou celníci. „Školíme ekology, a to i v regionech, a plánujeme školit profilovače zločinců v rámci národní policie. Jenže právě celníci řeší na hranicích dovezené pesticidy. Na Ukrajině funguje systém jednoho okna a rozhodnutí, zda produkt na Ukrajinu vpustit či ne, přijímá celník,“ říká Hertsyk.

Zvláštní program také pomáhá při provádění Rotterdamské úmluvy o postupu předchozího souhlasu pro některé nebezpečné chemikálie a pesticidy v mezinárodním obchodu. Úmluva podporuje sdílenou

odpovědnost a úsilí o spolupráci mezi signatáři v mezinárodním obchodu s některými nebezpečnými chemickými látkami a přispívá k používání těchto chemikálií šetrným k životnímu prostředí.

Ukrajina podepsala Rotterdamskou úmluvu v roce 1998 a ratifikovala ji v roce 2002. Od té doby se pro její provádění udělalo jen málo. Jedním z cílů projektu je zajistit, aby Rotterdamská úmluva na Ukrajině skutečně fungovala. S podporou projektu Zvláštního programu Ukrajina již uspořádala řadu mezisektorových setkání mezi zúčastněnými stranami, které jsou odpovědné za implementaci Úmluvy, s cílem zlepšit jejich porozumění závazkům Ukrajiny v souvislosti s Úmluvou.

Na Ukrajině, v zemi, která čelila rozsáhlým ekologickým škodám po katastrofě v Černobyli v roce 1986, považuje 93 procent občanů podle nedávného výzkumu otázky životního prostředí za důležitou záležitost . Chemické látky a nakládání s odpady patří mezi hlavní priority vládní ekologické politiky – do oblasti, kam směřuje podpora OSN pro životní prostředí. „Naším cílem je zlepšit situaci chemické bezpečnosti na Ukrajině,“ shrnuje Hertsyk.

Pro další informace kontaktujte prosím sekretariát zvláštního programu na adrese unepchemicalsspecialprogramme@un.org